

ДО ПИТАННЯ ПРО ДИФЕРЕНЦІАЦІЮ ПОНЯТЬ «ЕМОТИВНІСТЬ», «ЕМОЦІЙНІСТЬ» ТА «ЕКСПРЕСИВНІСТЬ»

Ємельянов Д. Ю.

(Сумський державний університет)

*Наукові керівники – канд філол. наук, професор Кобякова І. К.,
Анохін Ю. Л. (ДП «Укрметрстандарт», м. Київ)*

Для сучасної лінгвістичної науки характерним є активне оперування такими термінами як «емотивність», «емоційність», «експресивність», «оцінність» в руслі аналізу емоцій як ключового елементу комунікації. Диференційоване використання понять «емотивність» та «емоційність» корелює з протиставленням мовної та психологічної складової. Відомий дослідник емотивної семантики В. І. Шаховський розмежує дані поняття, аналізуючи їх в межах понятійно-термінологічного апарату, що обслуговує різні наукові дисципліни: лінгвістику, з одного боку, і психологію – з іншого. На думку науковця «емотивний – те саме, що емоційний, але про мову, її одиниці та їх семантику. Емотивність – іманентно притаманна мові семантична властивість виражати системою власних засобів емоційність як факт психіки...» [1, с. 24].

Науковець зазначає, що аналіз багаточисельних одиниць з емотивною семантикою та їх функціонування в мовленнєвому спілкуванні виявив три семантичних статуси емотивності, а саме:

1. Статус обов'язкової (денотативної) емотивності. Це і є емотивне значення слова, воно виступає єдиним компонентом його лексичного значення.

2. Статус факультативної, по відношенню до логіко-предметного компоненту значення слова, емотивності, який безпосередньо складає конотація слова.

3. Статус потенційної емотивності. Вона складає емотивний потенціал слова [2, с. 74].

Увага мовознавців до конотативного аспекту значення мовних одиниць призвела до необхідності розмежування понять «емотивність» та «експресивність» у семантичних та стилістичних дослідженнях.

А. Б. Зотова вважає, що якщо розмежування термінів «емоційність» та «емотивність» не є релевантними для завдань дослідження, більш правомірним є уживання терміна «емоційність» зважаючи на його більшу поширеність.

Науковець зауважує, що оскільки під емоційністю розуміють використання елементів мови для вираження емоцій, ставлення мовця до позначуваного та впливу на почуття адресата, то можна вважати, що дана категорія поєднує семантично близькі одиниці різних рівнів, що дає підстави для застосування польового підходу під час вивчення даної категорії. Емотивність як лінгвістична категорія розглядається науковцями у вузькому та широкому значенні. У першому випадку дана категорія співвідноситься з емотивною лексикою та ототожнюється з конотацією в цілому, або з певним компонентом конотації: а) емоціональним компонентом, або емоціональністю; б) оцінністю [3, с. 15].

Вивчення наукової літератури свідчить, що досить багато дослідників проводять паралель між емотивною та експресивною функціями мови. Так, наприклад, Р. Якобсон зазначає, що «експресивна» або «емотивна» функція мають за мету висловити ставлення мовця до висловлювання. Було виявлено, що оцінність є обов'язковим елементом емотивності, а одне і те ж слово у різних мовленнєвих ситуаціях може виражати або тільки емоцію, або одночасно і емоцію, і оцінку [4, с. 29]. Емотивний компонент завжди є оцінним, але якщо слово оцінне, воно необов'язково при цьому повинно бути емотивним. Термінологічна неузгодженість у системі засобів номінації емотивності має безпосередній зв'язок з різноманітними підходами до вивчення даної категорії. Емотивність є віддзеркаленням емоційного стану індивіда та безпосередньо корелює з експресивністю та оцінністю, які є невід'ємними складовими частинами семантики слова, що часто поєднуються у різних комбінаціях у межах її структури.

1. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В. И. Шаховский. – М. : Изд-во ЛКИ, 2008. – 208 с.
2. Шаховский В. И. Лингвистическая теория эмоций: Монография / В. И. Шаховский. – М. : Гнозис, 2008. – 416 с.
3. Зотова А. Б. К вопросу о соотношении категорий «эмоциональность», «эмотивность», «экспрессивность» / А. Б. Зотова // Известия ВГПУ. Современная теория языка. – Воронеж : изд-во ВГПУ, 2010. – С. 14–17.
4. Швачко С. О. Інтерлінгвальні аспекти фразеологічних одиниць в англomовному та українomовному дискурсах / С. О. Швачко // ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка, 56, 2011. – Р. 28-32.

Ємельянов, Д. Ю. До питання про диференціацію понять «емотивність», «емоційність» та «експресивність» [Текст] / Д. Ю. Ємельянов: науч. рук. І. К. Кобякова, Ю. Л. Анохін // Перекладацькі інновації: матеріали ІХ Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 14-15 березня 2019 р. / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. – Суми: СумДУ, 2019. – С. 34-37.
